

Vanaf 2027 krijgt de provincie Noord-Brabant een nieuw beregeningsbeleid. Dan mag nog een maximum van 70 miljard liter grondwater worden opgepompt. Foto Egbert Hartman, ANP

Economie

31 december 2025 | Pagina 16

🕒 5 min.

Beregennen met grondwater in Brabant 'is niet vol te houden'

Watergebrek | Brabant verdroogt. De provincie wil de beregening van akkers en velden daarom met 30 procent beperken. Maar lukt dat wel met steeds meer dorstige gewassen?

ONNO HAVERMANS

Honderd miljard liter grondwater pompen de Brabantse boeren op in een droog jaar. De hoeveelheid is in tien jaar tijd meer dan verdubbeld en de behoefte aan water neemt alleen maar toe. Dit is niet vol te houden, zegt dijkgraaf Mario Jacobs van waterschap Aa en Maas. "Er is een trendbreuk nodig, want Brabant verdroogt zorgwekkend."

De provincie wil terug naar een maximum van 70 miljard liter 'onttrekkingen' per jaar. Vanaf 2027 komt er daarom een nieuw beregeningsbeleid. Boeren krij-

gen een beperking van de hoeveelheid grondwater die ze mogen gebruiken, net als alle andere grondwatergebruikers zoals industrie en drinkwaterbedrijven.

Dat is nodig, want het KNMI voorspelt dat droge jaren het nieuwe normaal worden. In 2025 bleef de neerslag opnieuw ruim onder het gemiddelde, net als in 2018. Intussen groeit de bevolking en daarmee de vraag naar water, terwijl stedelijk gebied versteent, wat de warmte en droogte versterkt.

Met zogeheten debietmeters willen de provincie en de drie Brabantse waterschappen precies bijhouden hoeveel grondwater er wordt opgepompt. Nu geven boeren dat nog zelf op. Boeren kunnen extra 'beregeningsruimte' verdienen door in natte periodes regenwater vast te houden op hun land en het in de bodem te laten infiltreren. "Voor wat hoort wat", licht gedeputeerde Saskia Boelema toe. "Wie een vergunning heeft voor een onttrekkingslocatie, kan ruimte verdienen naarmate de maatregelen die hij neemt."

Meer mais, bollen en prei

Dat heeft nog een reden: de afgelopen jaren is de teelt van gewassen die juist veel water nodig hebben snel toegenomen. Door de uitkoop van melkveebedrijven wegens de stikstofcrisis maakt grasland plaats voor akkers met mais, bollen, prei of uien. "Dit is niet de omslag die we willen in het landelijk gebied", zegt Boelema. "Straks hebben we minder stikstof, maar een hydrologisch probleem in de natuur."

Je ziet die verandering nu al in de Peel, zegt dijkgraaf Jacobs. Dit gebied heeft een hoge waterstand nodig, anders dreigt het unieke hoogveenlandschap te verdwijnen. Maar de grondwaterstand daalt door droogte, drinkwaterwinning en andere onttrekkingen voor industrie en landbouw. Het waterschap heeft daarom samen met de provincie en natuurbeheerders landbouwgrond gekocht om als buffer te dienen. "We houden daar grasland in stand om de hydrologie te herstellen."

Een afspraak over hoeveel ze mogen beregenen is ook goed voor de boeren, zegt Jacobs. "We opereren vanuit toenemende schaarste, iedereen gaat pijn lijden. Als je weet waar je aan toe bent, kun je zelf je risico bepalen en daar je teelt op afstemmen." Landbouworganisatie ZLTO praat daarom mee over het grondwaterbeleid in Brabant, net als natuurorganisaties, drinkwaterbedrijven, industrie, waterschappen en provincie.

Die partijen sloten in 2021 een 'grondwaterconvenant' en kregen een jaar later het droogteadvies Zonder water geen later van een commissie van deskundigen onder leiding van oud-minister Melanie Maas Geesteranus. Haar boodschap: om het bodem- en watersysteem te herstellen moet Brabant jaarlijks 250 miljard liter water vasthouden door minder te onttrekken en meer te infiltreren.

Brabant wil dat in 2040 voor elkaar hebben. De Droogteagenda, die vorig jaar is opgesteld, staat vol projecten. "Iedereen in Brabant moet zijn steentje bijdra-

gen", zegt gedeputeerde Boelema, "zodat we onze landbouw, natuur en drinkwatervoorziening ook in de toekomst kunnen beschermen."

Kleine putten

Huishoudens moeten drinkwater besparen en de hoeveelheid grondwater in kleine onttrekkingen moet omlaag. Nadat de waterschappen De Dommel en Brabantse Delta in 2023 een meldplicht instelden, bleek de hoeveelheid grondwater die wordt geput veel hoger te liggen dan geschat. Vertaald naar heel Brabant komt dat neer op 41 miljard liter (bijna drie keer meer dan geschat) uit ruim 65.000 kleine putten.

De industrie moet water gaan hergebruiken. Ook verlaagt de provincie vanaf 2026 de grens voor grondwatergebruik, waardoor meer bedrijven een heffing moeten betalen. "Het geld dat deze grondwaterheffing oplevert, zetten we in voor de financiering van het herstel van het grondwatersysteem", zegt Boelema.

En de landbouw mag vanaf 2027 dus minder grondwater omhooghalen om akkers te beregenen. Dat lukt pas over een jaar omdat het juridisch en democratisch goed moet worden afgetimmerd, legt gedeputeerde Boelema uit. "Het be-
re-
geningsbeleid heeft impact op agrarische bedrijfsvoering. Met een stapsgewijze invoering geven we ondernemers tijd om hun bedrijfsvoering aan te passen, maatregelen te nemen en te investeren in waterbeheer." Jacobs: "Op dat ene jaar komt het niet aan, als we in 2040 de hydrologie maar op orde hebben."

Dat Brabant zoveel last heeft van droogte, komt door de ligging en de bodem die grotendeels uit zandgrond bestaat. "We zijn afhankelijk van regen. Als die niet valt zijn we aangewezen op het grondwater", legt Jacobs uit. "In laag Nederland stroomt oppervlaktewater, via de grote rivieren. Bij droogte draait het om de verdeling van dit water, dat nodig is voor landbouw en natuur maar ook om vanuit zee indringend zout water terug te spoelen. Hier in het zuidoosten hebben we dat water helemaal niet."

Sluipmoordenaar

Daarbij gaat nog altijd veel aandacht uit naar waterveiligheid en minder naar droogte, zegt de dijkgraaf. "Begrijpelijk, want als het water over je voeten loopt, weet je dat er iets moet gebeuren. Droogte is daarentegen een sluipmoordenaar."

Hij pleit daarom voor overlappende maatregelen, die zowel voor de veiligheid als tegen droogte helpen, zoals de buffers in de Peel en wateropvang ten zuiden van Den Bosch. "Zo sla je twee vliegen in één klap."